

СА СКУПА АНТИФАШИСТА БАЛКАНА ОДРЖАНОМ У БЕОГРАДУ

НИЈЕ ВРЕМЕ ЗА ОПУШТАЊЕ

Неофашисти у појединим деловима Европе поново покушавају да актуелизују идеологију поражену током Другог светског рата уз огромне жртве. Дужност ослободилачких и прогресивних снага је да стану на пут онима који покушавају да фалсификују историју, оправдају зло фашизма, његове носиоце и симболе, те да релативизују учињене злочине – чуло се 5. и 6. маја у Београду на скупу антифашиста Балкана одржаном у организацији СУБНОР-а Србије.

Према речима председника СУБНОР-а Србије Душана Чукића, циљ њиховог

Под геслом „Балкан зона мира, договора и разумевања”, 5. и 6. маја у нашем главном граду сусрели су се борци против фашизма из Грчке, Бугарске, Мађарске, Албаније, Македоније, Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Републике Српске и представници берлинске Међународне федерације антифашиста из Русије, Немачке и Италије

окупљања је жеља да Балканско полуострво престане да буде монета за поткусуривање и вечито буре барута великих сила, предсобље за изазивање тешких сукоба, који се неретко преносе и на целу Европу и бивају повод за војне и економске размирице и у другим регионима света. Догађају у хотелу „М” присуствовали су представници борацких и антифашистичких организација из Албаније, Бугарске, Грчке, Мађарске, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније, Македоније, Црне Горе, Републике Српске и домаћина Србије.

У раду међународне конференције „Балкан зона мира, договора и разумевања” учествовали су и највиши представници ФИР (Међународне федерације антифашиста и покрета отпора са седиштем у Берлину) из Немачке,

Италије и Русије, које су предводили председник Вилмош Хант и генерални секретар Урлих Шнајдер.

Нема једнакости између жртве и целата

У име Владе Републике Србије учесницима су се обрадили министри Александар Вулин и Зоран Ђорђевић. Говорећи о важности тог догађаја, министар одбране Александар Вулин истакао је да скуп антифашиста није скуп људи дубоко заробљених у прошлости, који ће време пред њима покушати да искористе да потврде или открију неку историјску истину, већ људи дубоко забринутих за будућност простора у коме живе.

– Једнакост између жртве и целата никада се неће успоставити. Ни за 73 године, ни за 700 година. Никада. Истина којој сведочите је истина мог народа – народа који је умео да пати, али није умео да се преда – рекао је министар Вулин, додавши да од учесника скупа очекује да покушају да нађу одговор на питање шта се у међувремену десило.

Он је нагласио да антифашисти треба да дају одговор на питање како је могуће да 73 године након завршетка Другог светског рата имамо расправу о Јасеновцу.

– Шта се десило да 73 године након Другог светског рата чујемо предлоге да се из јасеновачких јама поваде и преброје кости – рекао је министар одбране и упитао све присутне како је могуће да само 73 године након краја Другог светског рата имамо изражену потребу за антифашизмом.

Такође, министар одбране додао је да је антифашизам вредност која би морала да се подразумева и да је 73 године премало времена да би се заборавили ужаси Другог светског рата, да би се заборавило ко је бацао децу у јама, а чија су деца у јамама завршавала.

– Премало је времена да бисмо поново покушавали да докажемо непорециву истину о ужасима фашизма. Пре 73 године свет згађен ужасима Аушвица, Маутхаузена и Јасеновца није мислио да ће о овоме икада више расправљати. Пре 73 године нико не би помислио да ће се икада више поставити питање шта се десило у Другом светском рату, ко је жртва, а ко је злочинац. Нажалост, то питање се поставља, а ми се окупљамо да бисмо бранили темељне вредно-

сти нашег постојања – рекао је министар Вулин и додао да када видимо да је могуће да се за најважнијим говорницама света релативизује историја и тражи ревизија Другог светског рата, морамо бити забринути, али не и уплашени.

Опасне и увредљиве игре

Министар Вулин нагласио је да народ коме припада никада није био уплашен пред злом, али је зло препознавао и злу се супротстављао.

– Ни данас нећемо ћутати, нећемо се правити да је све то само део историјских расправа и легитимно људско право да оспоравате истину. Постоје ствари у којима се не може расправљати другачије, постоје ствари које се не могу оспорити. Ужаси концентрационих логора, ужаси холокауста, ужаси истребљења читавих народа, па и српског, не могу бити преиспитивани, оспоравани, нити предмет нечије интелектуалне или било које друге игре. Увредљива је и опасна та игра за превише људи – рекао је министар Вулин захваливши антифашистима из иностранства што су дошли у престоницу слободне Србије, земље која није умела и никада неће умети да прихвати истину окупатора и која изнад свега цени слободу.

МЕЂУНАРОДНА ФЕДЕРАЦИЈА ПОКРЕТА ОТПОРА И АНТИФАШИСТА (ФИР)

ОСУДИЛИ НАТО ЗБОГ АГРЕСИЈЕ НА СРЈ

ФИР је настао реорганизацијом Међународне федерације бивших политичких затвореника, чији је основачки Конгрес одржан јула 1951. године у Бечу. Обухвата борце покрета отпора, партизане и све који су учествовали у ослобођењу својих земаља за време фашистичке окупације, као и организације садашњих генерација које подржавају и негују традиције и дух покрета отпора против фашизма. Окупља око 50 организација из 24 европске земље и Израела.

Као приоритети ФИР-а истичу се очување мира у свету и међународна безбедност, остваривање људских права, економски и општи развој, унапређење положаја бораца, учесника покрета отпора и жртава рата. Та организација оштро осуђује расну мржњу, антисемитизам и ксенофобију.

Данас ФИР указује на ширење крајње деснице и обнављање профашистичких група, покрета и организација, снажно се противи прекрајању резултата и историје Другог светског рата. Његове активности запажене су у Европском парламенту и институцијама Европске уније. Уједињене нације су му 1987. године доделиле признање „Амбасадор мира.“

ФИР је 1999. године изразио снажну осуду НАТО-а због агресије на Савезну Републику Југославију.

Он је додао да су овакви скупови прилика да се сведочи о прошлим временима како се ужаси не би заборавили.

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Зоран Ђорђевић истакао је на скупу антифашиста Балкана да је јако важно што постоји антифашистички покрет у свету и што тај покрет подиже глас против неправде и деструкције.

– Антифашисти Балкана требало би да су онај свенији део свог народа, који ће допринети да Балкан постане оаза мира, толеранције и разумевања и да никада више не буде поприште рата зарад туђих интереса. Антифашисти треба да буду ти делови друштва који ће се храбро противити свима онима који потпирују неслогу и призивају нове сукобе – рекао је министар и додао да антифашистички покрет данас има задатак да буде гласноговорник мира и узајамног разумевања.

Ђорђевић је нагласио да покрет треба да упозорава и васпитава и да се, уколико је потребно, побуни против оних политичких одлука које могу да доведу до сукоба.

– Придруживањем балканских народа у европску породицу народа требало би да се створе услови у којима ћемо у миру моћи да се развијамо, рађамо и живимо без сукоба и рата. Време је да поносни балкански народи подигну своју главу и сами свесно граде своју будућност, ослањајући се једни на друге, повезујући се у сличности и поштујући различитости – поручио је Ђорђевић.

Мир – „муниција” за поштenu борбу

Председник ФИР-а Вилмош Ханти казао је да су међународне организације лење и да једва раде свој посао. У Европи и делу земаља је све мање слободе штампе, слободе говора и могућности да обичан човек учествује у образовању и у стицању информација.

– Све је више земаља где су популистичке вође селе на врат народа и својим идејама поробљавају своје становништво. Често уз помоћ државе људе терају на мржњу

других људи, других нација и раса. То значи јачање десничарских организација. Знамо да је расизам предсобље фашизма. Треба поштовати другог човека без обзира на боју коже, веру и полни идентитет. Само вредностима антифашиста могу се решавати проблеми у свету. Овде на Балкану смо видели каква се разарања чине не само у материјалним добрима, него и у душама људи. Зато треба да највише поштујемо мир и стабилност. Посебно је важно да у тој борби чланови антифашистичких и ветеранских организација стално дижу свој глас и да допринесу да свет буде бољи. Мир треба да буде муниција и подстрек за нашу упорну борбу и рад – истакао је Ханти.

Никола Ројанов из Русије пажњу учесника скупа усмерио је на огромне жртве које су последица фашизма у свету, нарочито оне из Другог светског рата. Потом се осврнуо и на ратове вођене током минулих година. Он се zaloжио за свеобухватну акцију усмерену поводом појава неофашизма.

– Стара антифашистичка организација ФИР дужна је да координира у садејствима антифашистичких покрета у Европи. То је наша света и уставна обавеза. Са ове трибине драго ми је да могу да саопштим што нас у том послу подржавају ветеранска удружења – рекао је Ројанов.

Председник хрватских бораца НОР-а Фрањо Хабулин говорио је веома помирљивим тоном.

– Сигуран сам да већина грађана земаља које су некада биле републике у саставу југословенске федерације стоји на антифашистичким позицијама, упркос томе што су изложени сталном притиску ревизиониста, понекад, нажалост, чак и из редова власти. Улога антифашистичке организација је не само у томе да држи живом успомену на херојство антифашистичких бораца из времена Другог светског рата, него и да на младе генерације пренесе идеје и идеале за које су се они борили: слободу, равноправност, једнакост, миротворство, социјалну правду, право човека. Другим речима, то су тековине које су се произа-

ЗАЈЕДНИЧКА ИЗЈАВА

Окупљене организације поносне су на антифашистичку традицију и указују на неопходност борбе против нарастајућих фашистичких идеологија и промотера у савременом свету.

Одлучни смо у супротстављању реваншистичким снагама шовинизма и расизма, популизма, негације цивилизацијских слобода и права појединаца, социјалних група и читавих нација и држава. Поново прете да силом, разним видовима принуде и безочне манипулације освоје простор и територије на којем су поражени борбом широког фронта антифашиста, пре свега у Другом светском рату.

Свако ко настоји да фалсификује историју, оправдава зло какав је фашизам и релативизује учињене злочине. Дужност је свих слободоумних, прогресивних снага, у чијим редовима чврсто корачамо, да дају пуни допринос одбрани цивилизацијских вредности и перспективе савременог света и нових генерација.

Гајећи најдубље поштовање дела оних који су се, уз велике жртве, успешно супротставили фашизму док је био на врхунцу, морамо неуморно радити на томе да тај светли пример остане јасан путоказ за даљу борбу.

Неопходна је стална брига и допринос да се образовно-васпитни програми систематски обогаћују садржајима поткрепљеним конкретним подацима, о социјално-економским, идеолошко-политичким извориштима фашизма, историјским резултатима, тековинама, потреби и важности даље антифашистичке борбе у којој све демократске организације и грађани имају место.

Морамо се залагати да се подигне свест о неопходности очувања и промовисања споменика и релевантних историјских извора који трајно подсећају на борбу антифашиста и на фашистичке злочине и њихове жртве.

Не смемо толерисати да се идеје помирења и суживота поистовете са покушајима изједначавања идеологија и носилаца фашизма као и колаборације са фашистичким угњетачима у односу на антифашистичку борбу која их је у скорој прошлости убедљиво победила, на добро света у којем живимо и предајемо га у наслеђе новим генерацијама.

Сведоци смо да се неофашисти, у околностима које данас, нажалост, у низу карактеристичних елемената подсећају на времена која су погодовала ступању на историјску сцену њихових неславних узора, убрзано организују, па чак настоје да легализују, убацујући семе зла у локалне и шире институције савременог света.

Антифашистичке организације имају не само значајну улогу да не посустају у борби која се води свим расположивим демократским политичким средствима, уз мобилизацију најширег фронта против неофашистичког зла. Учесници Скупа залажу се за јединство антифашистичког покрета у Европи.

Наглашавајући у томе одговорност локалних и централних државних органа, регионалних асоцијација, као и међународне заједнице, антифашисти Балкана су у Београду потврдили да у својим срединама, на регионалном и глобалном плану, пуном снагом доприносе спровођењу и обликовању друштвене климе у којој неофашизму нема места, као и ратнохушкачкој реторици, отимању туђих територија, потчињавању народа и спречавању слободне мисли, развоја демократије, равноправности, као цивилизацијских тековина.

шле из НОБ-а и вредности које су, заправо, највеће демократске вредности данас. Наш је задатак да реafirмишемо антифашизам као људско и цивилизацијско опредељење. Потребна је, пре свега, и то са свих страна, воља да се односи између нових држава гради на ономе што нас може спајати на заједничким интересима, а не да се стално подгрејавају тензије, понављају предрасуде и међусобно неповерење – рекао је Хабулин.

Порука албанског партизана

Из Албаније је у Београд стигао и председник Уједињене организације ратних ветерана генерал-пуковник у пензији Рахман Парлаку, који ће за неколико месеци напунити стоту годину. Реч је о човеку који се, раме уз раме са југословенским партизанима, борио у Другом светском рату против фашиста (одликован Орденом народног хероја), а 1974. године, под лажном оптужбом, кажњен на 25 година затвора, да би после 16 година у тамници био проглашен невиним.

– Очекујем да све наше државе буду део уједињене Европе, јер ћемо уз помоћ и савете Европе, радити боље на унутрашњој демократизацији држава, боље ћемо схватити и спровести демократске слободе, тако да Балкан постане место мира и благостања, што сви желимо. Позивам вете-

ране и посебно наше потомке да раде на очувању светих идеала, у које смо веровали, за које смо ратовали и жртвовали нашу младост – нагласио је Парлаку.

На скупу је усвојена Изјава антифашиста Балкана о миру. У документу усаглашеном по окончању скупа посебно је наглашено да су антифашисти угроженог Балкана сведоци све учесталијих и све организованијих покушаја да се на политичку и друштвену сцену врати атмосфера која погодује опоравку идеологије за коју се веровало да је у Другом светском рату заувек побеђена.

Учесници скупа посебно су нагласили да су тренутне размирице и подбадања резултат фашизма који је опстао и делује под новим називом са новим ликом и служи се новим методама.

СУБНОР Србије, организовањем изванредног скупа антифашиста држава Балкана, које су се недвосмислено изјасниле против хушкача, препознатљивих и по правилу увек истих рушитеља мира, али и за добросуседство на равноправној основи, компромисне договоре и сталне контакте у интересу мира и стабилног живота, учинио је изванредан потез у години када обележава седам деценија успешног рада. ■

Звонимир ПЕШИЋ